

Handläggare
Lena Thorson
Telefon: 08-508 24 801

Till
Skärholmens stadsdelsnämnd
2014-08-28

Åtgärdsplan för socialtjänstens Barn- och ungdomsenhet

Förvaltningens förslag till beslut

Stadsdelsnämnden godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på skrivelse.

Kerstin Sandström

Stadsdelsdirektör

Sammanfattning

Vid stadsdelsnämndens sammanträde den 22 maj 2014 gavs i uppdrag åt förvaltningen att redovisa svar på tre frågeställningar utifrån den skrivelse som lämnats från skyddsombud för SACO-SSR gällande arbetssituationen inom Barn- och ungdomsenheten vid stadsdelsförvaltningen. I skrivelsen (bilaga 1) lyfts punkter som är kopplade till arbetsbelastning, arbetssätt, resursfrågor, grupprocesser, organisation, samverkan och kontakt med klienter upp.

De frågeställningar som nämnden vill ha svar på är:

1. Vilka åtgärder som vidtas med anledning av det brev som skickats till nämnden den 15 maj,
2. Hur socialtjänstlagen efterlevs i ärenden gällande barn och ungdomar, och
3. Hur de utökade resurserna till fler socialsekreterare inom individ- och familjeomsorgen som anslogs i budget 2014 har använts hittills.

Förvaltningen ser allvarligt på de problem och farhågor som lyfts fram i skrivelsen. Det är av största vikt att komma tillrätta med dessa brister. En god arbetsmiljö och en hög kvalitet i de verksamheter som riktar sig till stadsdelens medborgare och brukare måste alltid eftersträvas. En handlingsplan har tagits fram med åtgärder som ska vidtas. I budget 2014 fick verksamhetsområdet ett ökat anslag med 6,9 mnkr. Av dessa fördelades 5,3 mnkr till Barn- och

ungdomsenheten. För att förbättra arbetssituationen och säkerställa en god kvalitet är 8 nya heltidstjänster tillsatta från och med juni. Förvaltningen bedömer att den personalförstärkning som nu görs på Barn- och ungdomsenheten kommer att minska arbetsbördan och bidra till en ökad stabilitet. Effekterna kommer dock inte med det samma eftersom varje ny medarbetare behöver ha en period av introduktion innan hen kan arbeta fullt ut.

Bakgrund

Vid stadsdelsnämndens sammanträde den 22 maj 2014 gav nämnden förvaltningen i uppdrag att redovisa svar på tre frågeställningar utifrån den skrivelse (bilaga 1) som lämnats till dem från skyddsombud för SACO-SSR gällande arbetssituationen inom Barn- och ungdomsenheten vid stadsdelsförvaltningen.

De frågeställningar som ska besvaras är:

1. Vilka åtgärder som vidtas med anledning av det brev som skickats till nämnden den 15 maj,
2. Hur socialtjänstlagen efterlevs i ärenden gällande barn och ungdomar, och
3. Hur de utökade resurserna till fler socialsekreterare inom individ- och familjeomsorgen som anslogs i budget 2014 har använts hittills.

Skrivelsen har diskuterats på enhetens APT, i socialtjänstens ledningsgrupp och i socialtjänstens samverkansgrupp. Diskussioner har även förts i de olika arbetsgrupperna.

Ärendet

Skrivelsen, daterad den 7 april 2014, är en sammanställning av hur skyddsombudet i Barn- och ungdomsenheten uppfattar arbetssituationen. Skrivelsen är uppdelad i tre avdelningar: Identifierade konkreta problem just nu, konsekvenser av problemen och förslag på förändringar för att kunna göra ett bra socialt arbete. Inom respektive arbetsgrupp lyfts punkter som är kopplade till arbetsbelastning, arbetssätt, resursfrågor, grupprocesser, organisation, samverkan och kontakt med klienter. Punkterna är kopplade till respektive arbetsgrupp (barngrupp, ungdomsgrupp, familjevård och kontaktverksamhet).

Några exempel på punkter som lyfts fram:

- Hög personalomsättning.
- Arbetet hinns inte med inom ordinarie arbetstid.
- Gruppen mår dåligt (dålig stämning).

- Svårigheter med den interna samverkan.
- Avsaknad av gemensamma arbetssätt i de olika grupperna.
- Problem med att klienter återkommer efter avslutad kontakt.
- Bristande delaktighet för klienterna.
- Den höga personalomsättningen leder till att arbetsbelastningen ökar för de som jobbar kvar, som dessutom behöver introducera nyanställda.
- En känsla av att inte kunna göra ett gott arbete.
- Utredda frågan om arbetstyngdsmätning som kopplas till ett tak för ett rimligt antal ärenden.
- Se över administration hos socialsekreterare.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts av avdelningen för socialtjänst.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Förvaltningen ser allvarligt på de problem och farhågor som lyfts fram i skrivelsen. Det är av största vikt att komma tillrätta med dessa brister. En god arbetsmiljö och en hög kvalitet i de verksamheter som riktar sig till stadsdelens medborgare och brukare måste alltid eftersträvas.

Ett arbete har påbörjats för att åtgärda de synpunkter som lyfts fram i skrivelsen. Enhetschefen för Barn- och ungdomsenheten har tagit fram en handlingsplan som har diskuterats på gruppmöten, APT och i samverkansgrupp. Åtgärder som direkt har kunnat genomföras i respektive arbetsgrupp har påbörjats. Åtgärder som ligger på en mer strategisk nivå har diskuterats i socialtjänstens ledningsgrupp och arbetet kommer att fortsätta där under hösten 2014.

Förvaltningen kan se att det finns utvecklingsområden i hur väl kvaliteten och rättssäkerheten inom den sociala barn- och ungdomsvården svarar upp mot socialtjänstlagens krav. Att tidsfrister överskrids i en del av ärendena är inte bra. Samtidigt innebär inte en överskriden tidsgräns att ärendet är bortglömt – förvaltningen har löpande kontakt med de barn, unga och vårdnadshavare som är under utredning och uppföljning. Förvaltningen följer utvecklingen av detta nogsamt. Alla nyinkomna anmälningar delas ut och registreras samma dag de inkommer till mottagningsgruppen. Situationen inom familjevården utreds i särskild ordning enligt lex Sarah.

En granskning som socialförvaltningens socialinspektörer har gjort visar också att det finns brister och utvecklingsområden. Dessa syn-

punkter har diskuterats i socialtjänstens ledningsgrupp och åtgärder har identifierats. Initialt ligger fokus på att alla anmälningar och utredningar sker inom utsatt tid. Förvaltningen kommer noga följa utvecklingen under hösten.

Det kan noteras att situationen ser liknande ut i Stockholms andra stadsdelsnämnder, vilket framgår av socialtjänstinspektörernas årsrapporter. Socialborgarrådet har vid ett uttalande sagt att en översyn av personalomsättningen ska ske på en stadsövergripande nivå. Frågan kommer även att kartläggas på nationell nivå av Sveriges kommuner och landsting.

Förvaltningen bedömer att den personalförstärkning som nu görs på Barn- och ungdomsenheten kommer att minska arbetsbördan och bidra till en ökad stabilitet. Effekterna kommer dock inte med det samma eftersom varje ny medarbetare behöver ha en period av introduktion innan hen kan arbeta fullt ut. Det krävs även att den personal som redan är på plats arbetar kvar för att förstärkningen ska märkas. För att se till att så blir fallet arbetar respektive grupp med arbetsklimat och grupprocesser i handledning, och förvaltningen tittar på avdelningsövergripande nivå på vilka faktorer som gör att medarbetare väljer att arbeta kvar för att se om detta går att förstärka. Stabilitet i arbetsgrupperna är en viktig kompetensfråga inom social barn- och ungdomsvård.

Förvaltningen vill även lyfta fram att användandet av verksamhetssystemet BBIC, Barnets behov I Centrum, för utredning och dokumentation har inneburit en avsevärt ökad dokumentation och administration. BBIC har många kvaliteter och det finns indikationer på att barns synpunkter samlas in och lyfts fram på ett bättre sätt än tidigare. Samtidigt riskerar administrationen av systemet att ta tid från den direkta klientkontakten. Detta är en fråga som förvaltningen lyft till nätverket för socialtjänstens avdelningschefer möte i augusti.

1. Vilka åtgärder vidtas med anledning av det brev som skickats till nämnden den 15 maj?

Enhetenschefen för Barn- och ungdomsenheten har upprättat en åtgärds- och handlingsplan (bilaga 2). I åtgärds- och handlingsplanen beskrivs vad som hittills har gjorts och vad som kommer att göras.

- I barngruppen och familjevården har personalstyrkan ökat.
- I ungdomsgruppen har tjänsterna som samordnare för sociala insatsgrupper permanentats, samtidigt som bemanningen av socialsekreterare hållits på samma nivå som tidigare.
- Samtliga grupper har arbetat med sina specifika frågor på respektive gruppmöten.
- Inom ungdomsgruppen, som upplever sig ha problem kopplade till arbetsklimatet i gruppen, har ett arbete med grupprocesser påbörjats.
- Förvaltningen har gjort en kartläggning av personalomsättningen. Barn- och ungdomsenheten är prioriterad i fråga om analys och åtgärder utifrån kartläggningen. Det framgår att ungdomsgruppen har haft en högre personalomsättning än tidigare år. Flera föräldraledigheter har också inneburit många vikarier.

Följande åtgärder kommer/kan komma att vidtas framöver:

- Enhetschefen kommer att fatta beslut efter sommaren om företagshälsovården ska ges i uppdrag att arbeta fördjupat med grupprocesser i arbetsgrupperna.
- Enhetschefen behöver tydliggöra medarbetarnas uppdrag.
- Socialtjänstens ledningsgrupp diskuterar och bevakar kontinuerligt Barn- och ungdomsenhetens arbetssituation för att kunna vidta behövliga åtgärder vid behov.
- Enhetschefen kommer medvetet att överanställa personal. Detta innebär att vikarier inte ska behövas tas in i lika hög utsträckning när någon är frånvarande och på så sätt uppnås en högre stabilitet i grupperna.

Inom socialtjänsten pågår även ett avdelningsövergripande arbete med att förstärka den interna samverkan både inom och mellan avdelningens olika enheter. Den 12-13 maj var samtliga medarbetare inom socialtjänsten på en konferens där fokus var samarbete och samverkan, med utgångspunkt i olika målgrupper som kan tänkas behöva stöd från flera enheter samtidigt.

2. Hur följs socialtjänstlagen i ärenden gällande barn och ungdomar?

Kvalitet i verksamheten

Enligt socialtjänstlagen ska insatserna vara av god kvalitet. För utförande av uppgifter inom socialtjänsten ska det finnas personal

med lämplig utbildning och erfarenhet. Kvaliteten i verksamheten ska systematiskt och fortlöpande utvecklas och säkras.

All personal inom Barn - och ungdomsenheten har adekvat utbildning. Erfarenheten av socialt arbete är skiftande. De flesta har tidigare erfarenhet av socialt arbete och många har arbetat många år.

Stockholms stads socialtjänstinspektörer har under våren 2014 gjort en granskning¹ av den sociala barn och ungdomsvården i Skärholmen med fokus på kvalitet och rättssäkerhet. I granskningen ingick såväl anmälningar som inte lett till att en utredning inletts som ärenden där utredning har genomförts. Liknande granskningar har gjorts hos åtta av stadens tolv övriga stadsdelsnämnder.

Socialtjänstinspektörernas granskning visar på vissa utvecklingsbehov vad gäller kvalitetsarbetet. Dessa behov ser liknande ut över hela Stockholms stad och är inte något unikt för barn- och ungdomsvården i Skärholmen.

En utredning ska inledas utan dröjsmål om situationen är sådan att det som framkommer i anmälan kan leda till någon åtgärd från nämnden. Socialtjänstinspektörernas granskning visar att det i de fall förvaltningen bedömt att en utredning inte ska inledas finns dokumenterat skäl till varför utifrån den individuella situationen. I 11 fall av 64 bedömde inspektörerna att utredning kunde ha inletts utifrån den informationen som framkommit i anmälan. All personal har utbildats i den så kallade Norrköpingsmodellen i samtal med barn. Handläggarna utvärderar om barnen anser att de blivit lyssnade på vilket kan bidra till att barnets röst kommer fram och att rätt förhandsbedömningar görs.

Rättssäkerhet

Socialtjänstlagen och LVU anger ett antal tidsfrister, som om de inte hålls riskerar att utsätta den enskilde för en orättssäker handläggning.

Tre viktiga tidsfrister som finns inom den sociala barnvården är:

- En förhandsbedömning ska göras inom 14 dagar från att en anmälan inkommer till stadsdelsförvaltningen, och en skyddsbedömning ska göras samma dag eller dagen efter. En förhandsbedömning syftar till att utröna om en utredning ska inledas eller inte.

¹ Granskning av social barn- och ungdomsvård, Skärholmens stadsdelsförvaltning, Socialtjänstinspektörernas rapport, maj 2014 (dnr 1.3-74/2014, socialnämnden)

- En utredning som syftar till att utröna om socialtjänsten behöver ingripa till skydd eller stöd för ett barn ska vara slutförd inom fyra månader. Utredningen kan förlängas viss tid om särskilda skäl finns.
- Vård utanför hemmet av barn och unga ska följas nogsamt. För barn och unga som vårdas i ett annat hem än det egna ska beslutet om placeringen övervägas var sjätte månad.

Förhandsbedömning

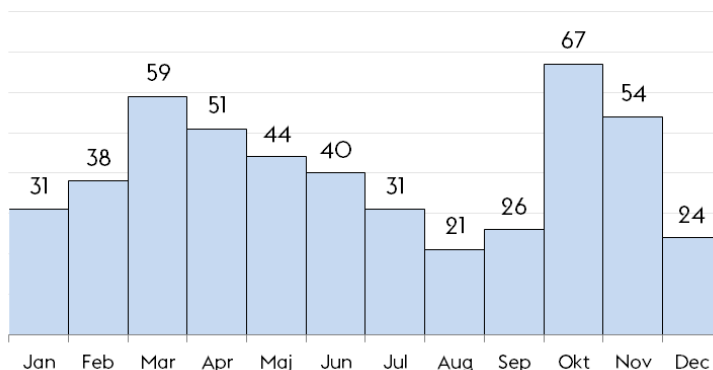
Av de anmälningar som ingick i socialtjänstinspektörernas granskning av den sociala barn- och ungdomsvården vid Skärholmens stadsdelsnämnd hade 64 % förhandsbedömts inom fristen på 14 dagar. Lagstiftaren är tydlig med att beslut om att inleda eller inte inleda utredning ska fattas inom 14 dagar om inte synnerliga skäl finns. Att dra över tidsgränsen innebär att utredningen fördröjs. Efter socialinspektörernas återkoppling har rutinerna setts över och stramats upp och i så gott som 100 % av anmälningarna sker nu förhandsbedömning inom 14 dagar. Det kan i vissa fall vara rimligt att överskrida lagens intention för att öka kvaliteten vid förhandsbedömningen genom kontakt, som försenar prövningen, med anmälaren eller den anmälda. Förvaltningen följer nogsamt upp inom vilken tid inkomna anmälningar åtgärdas månad för månad.

Socialtjänstinspektörerna såg i sin granskning att det i 62 av de 64 granskade förhandsbedömningarna gjorts en bedömning att barnet/den unge inte var i behov av omedelbart skydd. I 60 av skyddsbedömningarna fanns en motivering till varför omedelbart skydd inte bedömdes nödvändigt. I 14 av förhandsbedömningarna saknades ett datum för när skyddsbedömningen gjorts. Efter återkopplingen har även detta stramats upp och datum är nu noterat i samtliga skyddsbedömningar.

Utredning

Förvaltningen har gjort en uppföljning av samtliga utredningar som inleddes under 2013.

Inledda utredningar 2013

Antal inledda utredningar per månad.

Totalt inleddes 486 utredningar under året. Uppföljning visar att socialtjänsten i Skärholmen uppfyller lagens krav på att en utredning ska slutföras inom fyra månader, om inte särskilda skäl finns, i mellan 70-80 % av fallen. Förvaltningen arbetar för att uppfylla lagens intention genom att i första hand ha en tillräckligt god bemanning.

Uppföljning

Socialtjänsten har ett särskilt uppdrag att följa vård av barn och unga utanför hemmet. För att ytterligare stärka detta ansvar infördes den 1 januari 2013 nya bestämmelser i socialtjänstlagen om att barn som vårdas utanför hemmet ska ha en särskilt utsedd socialsekreterare vid socialtjänsten, samt att barnet ska besökas ”regelbundet i den omfattning som är lämplig utifrån barnets eller den unges behov och önskemål”.

Familjevården i Skärholmen ansvarar för den löpande uppföljningen av barn och unga som är placerade i familjehem. Familjevården ansvarar även för att rekrytera och stödja familjehem, kontaktpersoner och kontaktfamiljer i sina uppdrag.

Biträdande enhetschef vid familjevården lämnade i maj månad en rapport enligt lex Sarah om att det finns risker för missförhållanden för de barn och unga som är placerade i familjehem, då det saknas utsedda socialsekreterare för tolv placerade barn, samt att övervägande av vården, som ska göras var sjätte månad, är försenad i 19 ärenden. Rapporten utreds av förvaltningens lex Sarah-ansvariga och förväntas bli klar för beslut till stadsdelsnämndens sammanträde i september.

antalet socialsekreterare med en heltidstjänst samt en tillfällig förstärkning med ytterligare en socialsekreterare som börjar den 22 september. Förvaltningen bedömer att med den utökade bemanningen ska omprövningar klaras inom tidsramen.

3. Hur har de ökade resurserna har använts?

Individ- och familjeomsorgen fick i budget 2013 ett ökat anslag med 8,3 mnkr jämfört med året innan. I budget 2014 fick verksamhetsområdet ett ökat anslag med 6,9 mnkr. Av dessa fördelades 5,3 mnkr till Barn- och ungdomsenheten.

Det ökade anslaget för 2014 har använts på följande sätt:

- De två tjänsterna som samordnare för Sociala insatsgrupper, som tidigare bekostats med projektmedel från Söderortsvisionen, har kunnat permanentas och ingår nu i den ordinarie verksamheten.
- Mottagningsenheten har kunnat anställa en biträdande enhetschef som stöd i den dagliga ärendehantering, där barn- och ungdomsärenden är en del. Den biträdande enhetschefen har även ett särskilt ansvar för att utveckla och driva arbetet i relationsvårdsteamet.
- Barngruppen och familjevården har utökats med en tjänst inom respektive grupp.
- De egna insatserna som riktas till barn och unga med föräldrar har utökats med tre heltidstjänster (från juni månad). Två av tjänsterna är avsatta för en helt ny insatstyp som är tänkt att vara ett stöd till familjer i kris eller annat akut behov av hjälp.

Det innebär att 8 nya heltidstjänster är tillsatta från och med juni. Vidare kan nämnas att individ- och familjeomsorgen i sin helhet har ökade budgetramar om 15,5 mnkr jämfört med utfallet för 2013. Utifrån prognosen i månadsrapporten för maj 2014 ser verksamheten ut att redovisa ett litet överskott. Det finns således utrymme att hålla en god bemanning även framöver.

Utifrån det som beskrivs i tjänsteutlåtandet anser förvaltningen att nämndens frågeställningar är besvarade och föreslår att nämnden godkänner tjänsteutlåtandet som svar på skrivelse.

Bilagor

1. Skrivelse från Barn- och ungdomsenheten
2. Åtgärds- och handlingsplan